

Dános Béla

Farmakobotanika

GYÓGYNÖVÉNYISMERET

D á n o s B é l a

Farmakobotanika

GYÓGYNÖVÉNYISMERET
Harmadik, bővített, átdolgozott kiadás

A könyvet írta: **Dr. Dános Béla**
a biológia tudomány kandidátusa, habil. egyetemi docens,
a farmakobotanika tanára
Eötvös Lóránd Tudományegyetem Természettudományi Kar,
Biológiai Intézet, Növény szerkezettani Tanszék és
Simmelweis Egyetem Gyógyszerésztudományi Kar, Budapest

*A nyomtatott könyvhöz tartozó CD-melléklet
anyagát*
összeállította: **Boldizsár Imre**

tudományos munkatárs, PhD-jelölt
Eötvös Lóránd Tudományegyetem Természettudományi Kar,
Biológiai Intézet, Növény szerkezettani Tanszék, Budapest

*A könyv alapja Dános Béla: Farmakobotanika harmadik, bővített és átdolgozott kiadása
(ISBN 963 9656 10 0)*

© Dr. Dános Béla, 2006, 2010e

ISBN 978 963 331 040 3

A könyv és adathordozó (legyen az e-könyv, CD vagy egyéb digitális megjelenés) szerzői jogi oltalom és kizárólagos kiadói felhasználási jog alatt áll. Az e-könyv kódrendszer – DRM, avagy digitális másolásvédelem – feltörése bűncselekmény! Bármely részének vagy egészének mindennemű többszörözése kizárólag a szerző és a kiadó előzetes írásbeli engedélye alapján jogszerű.

		Simmelweis Kiadó 1089 Budapest, Nagyváradi tér 4. www.semmelweiskiado.hu
---	---	---

Felelős kiadó: dr. Tánkos László igazgató

Felelős szerkesztő: dr. Vincze Judit

Borító: Tánkos László

SKD-e: 060

Tartalom

Előszó az első kiadáshoz	9
Előszó a második kiadáshoz	9
Előszó a harmadik kiadáshoz	10
1. Szakkifejezések rövidítéseinek magyarázata	11
2. Drogformák nevezéktana	12
3. Gyógynövényismeret a szárastestű növények köréből	13
Pteridophyta – harasztok törzse	14
<i>LYCOPODIUM CLAVATUM</i> L. – kapcsos korpafű	17
<i>EQUISETUM ARVENSE</i> L. – mezei zsurló	17
<i>DRYOPTERIS FILIX-MAS</i> (L.) Schott – erdei pajzsika	19
<i>POLYPODIUM VULGARE</i> L. – édesgyökerű páfrány	19
Spermatophyta – magvas növények törzse	21
I. altörzs: Coniferophytina (Gymnospermae) – tobozos nyitvatermők	21
<i>GINKGO BILOBA</i> L. – páfrányfenyő	23
<i>LARIX DECIDUA</i> Mill. – vörösfenyő	23
<i>PINUS SYLVESTRIS</i> L. – erdei fenyő	25
<i>JUNIPERUS COMMUNIS</i> L. – közönséges boróka	27
<i>TAXUS BACCATA</i> L. – tiszafa	29
II. altörzs: Cycadophytina – cikászok	31
<i>EPHEDRA DISTACHYA</i> L. – csikófark	33
III. altörzs: Angiospermatophyta (Angiospermae, Magnoliophytina) – zárvatermők	34
I. osztály: Dicotyledonopsida (Dicotyledoneae, Magnoliatae) – kétszikűek	34
A alosztály: Magnoliidae	34
<i>ARISTOLOCHIA CLEMATITIS</i> L. – közönséges farkasalma	37
<i>ASARUM EUROPAEUM</i> L. – kapotnyak	37
<i>FICARIA VERA</i> Huds. – salátaboglárka	39
<i>HEPATIC A NOBILIS</i> Mill. – májvirág	39
<i>ADONIS VERNALIS</i> L. – tavaszi hérics	41
<i>ACONITUM VULPARI A</i> Rchb. – farkasölő sisakvirág	41
<i>HELLEBORUS PURPURASCENS</i> W. et K. – pirosuló hunyor	43
<i>CONSOLID A REGALIS</i> S. F Gray – mezei szarkaláb	43
<i>BERBERIS VULGARIS</i> L. – sóskafa (sóska)	45
<i>CHELIDONIUM MAJUS</i> L. – vérehulló fecskefű	45
<i>PAP AVER RHOEAS</i> L. – pipacs	47
<i>GLAUCIUM FLAVUM</i> Cr. – szarumák	47
<i>PAP AVER SOMNIFERUM</i> L. – mák	49
<i>CORYDALIS CAVA</i> (L.) Schw. et Koerte – odvas keltike	51

	FUMARIA OFFICINALIS L. – orvosi füstike	51
B alosztály: Caryophyllidae		52
	CHENOPODIUM AMBROSIOIDES L. – mirha libatop	55
	AGROSTEMMA GITHAGO L. – konkoly.	55
	GYPSOPHILA PANICULATA L. – fátyolvirág	57
	SAPONARIA OFFICINALIS L. – szappanfű	57
	STELLARIA MEDIA (L.) Vill. – tyúkhúr	59
	HERNARIA HIRSUTA L. – borzas porcika	59
	FAGOPYRUM ESCULENTUM Mönch – pohánka (hajdina)	61
	POLYGONUM AVICULARE L. – madár keserűfű	61
	RHEUM PALMATUM L. VAR. TANGUTICUM – tenyeres rebarbara	63
	Rumex obtusifolius L. – réti lórom (sóska)	63
C alosztály: Hamamelididae.		64
	FAGUS SYLVATICA L. – bükk(fa)	67
	CASTANEA SATIVA Mill. – szelídgesztenye	67
	QUERCUS PETRAEA (Matt.) Liebl. – kocsánytalan tölgy	69
	BETULA PENDULA Roth. – közönséges nyír(fa)	71
	CORYLUS AVELLANA L. – közönséges mogyoró	73
	JUGLANS REGIA L. – közönséges dió	73
D alosztály: Rosidae		74
	RIBES NIGRUM L. – fekete ribiszke.	79
	Sedum acre L. – borsos varjúháj	79
	ROSA CANINA L. – gyepű (vad) rózsza	81
	POTENTILLA ERECTA Rauschel – vérontófű.	83
	POTENTILLA ANSERINA L. – libapimpó	83
	RUBUS CAESIUS L. – hamvas szeder	85
	FRAGARIA VESCA L. – erdei szamóca	85
	ALCHEMILLA ACUTILOBA Opiz – hegyeskaréjú palástfű	87
	AGRIMONIA EUPATORIA L. – közönséges párlófű.	87
	FILIPENDULA ULMARIA L. Maxim. – réti legyezőfű	89
	GEUM URBANUM L. – erdei gyömbérgyökér	89
	CRATAEGUS MONOGYNA Jacq. – egybibés galagonya	91
	CYDONIA OBLONGA Mill. – birs	91
	AMYGDALUS COMMUNIS L. – közönséges mandula	93
	CERASUS AVIUM (L.) Mönch – cseresznye	
	CERASUS VULGARIS Mill. – meggy.	93
	PRUNUS SPINOSA L. – kökény.	93
	ROBINIA PSEUDO-ACACIA L. – fehér akác.	95
	SOPHORA JAPONICA L. – japánakác	95
	PHASEOLUS VULGARIS L. – veteménybab	97
	Glycine max (L.) Merr. [= Glycine soja (L.) Sieb. et Zucc.] – szója	97
	ONONIS SPINOSA L. – tövises iglice	97
	GALEGA OFFICINALIS L. – kecskeruta	99
	MELILOTUS OFFICINALIS Lam. – orvosi somkóró.	99
	GLYCYRRHIZA GLABRA L. – igazi édesgyökér.	101
	TRIGONELLA FOENUM-GRÆCUM L. – görögszéna (lepkeszeg)	101
	ARACHIS HYPOGAEA L. – földimogyoró	103
	LABURNUM ANAGYROIDES Medik. (CYTISUS LABURNUM L.) – közönséges aranyeső	105
	OENOTHERA BIENNIS L. – parlagi ligetszépe.	107
	EPILOBIUM PARVIFLORUM (Schreb.) With. – kisvirágú fűzike	107
	LYTHRUM SALICARIA L. – réti fűzény.	109

	<i>RUTA GRAVEOLENS</i> L. – kerti ruta	111
	<i>COTINUS COGGYGRIA</i> Scop. – cserszömörce	111
	<i>AESCULUS HIPPOCASTANUM</i> L. – vadgesztenye	113
	<i>LINUM USITATISSIMUM</i> L. – házi len	113
	<i>TROPAEOLUM MAJUS</i> L. – kerti sarkantyúka	115
	<i>POLYGALA AMARA</i> L. – keserű pacsirtafű	115
	<i>VISCUM ALBUM</i> L. – fehér fagyöngy	117
	<i>FRANGULA ALNUS</i> Mill. – kutyabenge	117
	<i>HEDERA HELIX</i> L. – borostyán	119
	<i>ERYNGIUM CAMPESTRE</i> L. – mezei iringó	119
	<i>ANGELICA ARCHANGELICA</i> L. – orvosi angyalgyökér	121
	<i>LEVISTICUM OFFICINALE</i> Koch. – lestyán	121
	<i>PIMPINELLA ANISUM</i> L. – illatos ánizs	123
	<i>FOENICULUM VULGARE</i> Mill. – édeskömény	125
	<i>PETROSELINUM CRISPUM</i> (Mill.) Nym. – petrezselyem	125
	<i>CARUM CARVI</i> L. – konyhakömény	127
	<i>CORIANDRUM SATIVUM</i> Mill. – koriander	127
	<i>ANETHUM GRAVEOLENS</i> L. – kapor	129
	<i>ANTHRISCUS CEREFOLIUM</i> (L.) Hoffm. – zamatos turbolya	129
E alosztály:	Dilleniidae	130
	<i>PAEONIA OFFICINALIS</i> L. – piros bazsarózsa	133
	<i>VIOLA ODORATA</i> L. – illatos ibolya	133
	<i>VIOLA ARVENSIS</i> Murr. – mezei árvácska	133
	<i>VIOLA TRICOLOR</i> L. – háromszínű árvácska	133
	<i>CUCURBITA PEPO</i> L. – közönséges tök	135
	<i>CAPESELLA BURSA PASTORIS</i> L. Medik – pásztortáska	135
	<i>SINAPSIS ALBA</i> L. – fehér mustár	137
	<i>ERYSIMUM DIFFUSUM</i> Ehrh. – szürke repcsény	139
	<i>LEPIDIUM SATIVUM</i> L. – kerti zsázsa	139
	<i>POPULUS NIGRA</i> L. – fekete nyár(fa)	141
	<i>SALIX ALBA</i> L. – fehér fűz	141
	<i>TILIA CORDATA</i> Mill. – kislevelű hárs	143
	<i>GOSSYPIUM HIRSUTUM</i> L. – gyapot	143
	<i>ALTHAEA OFFICINALIS</i> L. – orvosi ziliz	145
	<i>ALCEA (ALTHAEA) ROSEA</i> (L.) Cav. – mályvarózsa	145
	<i>MALVA SYLVESTRIS</i> L. – erdei mályva	147
	<i>HIBISCUS TRIONUM</i> L. – varjúmák	147
	<i>URTICA DIOICA</i> L. – nagy csalán	149
	<i>MORUS NIGRA</i> L. – fekete (savanyú) eperfa	149
	<i>CANNABIS SATIVA</i> L. – kender (termesztett kender)	151
	<i>HUMULUS LUPULUS</i> L. – komló	151
	<i>RICINUS COMMUNIS</i> L. – ricinus (csodafa)	153
	<i>HIPPOPHAË RHAMNOIDES</i> L. – homoktövis	153
	<i>HYPERICUM PERFORATUM</i> L. – közönséges orbáncfű	155
	<i>PRIMULA VERIS</i> Huds. – tavaszi kankalin	155
F alosztály:	Cornidae	156
	<i>PHILADELPHUS CORONARIUS</i> L. – illatos jezsámen	159
	<i>VALERIANA OFFICINALIS</i> L. – macskagyökér	159
	<i>SAMBUCUS NIGRA</i> L. – fekete bodza	161
	<i>VIBURNUM OPULUS</i> L. – kányabangita	161
	<i>ARCTOSTAPHYLOS UVA URSI</i> (L.) Spreng – medveszőlő	163
	<i>GALIUM ODORATUM</i> Scop. – szagos müge	165

VINCA MINOR L. – kis télizöld	167
CATHARANTHUS ROSEUS (L.) G. Don. – rózsameténg	167
CENTAURIUM ERYTHRAEA Rafn. – kis ezerjófű	169
MENYANTHES TRIFOLIATA L. – vidrafű	169
FRAXINUS ORNUS L. – virágos kőris	171
Fraxinus excelsior L. – magas kőris	171
G alosztály: Lamiidae (Tubiflorae)	172
CAPSICUM ANNUUM L. – paprika	177
HYOSCYAMUS NIGER L. – beléndek	177
DATURA STRAMONIUM L. – csattanó maszlag	179
ATROPA BELLADONNA L. – nadragulya	181
SOLANUM LACINIATUM Ait. – orvosi csucsor	183
SOLANUM TUBEROSUM L. – burgonya.	183
SOLANUM DULCAMARA L. – ebszőlő (keserű) csucsor	185
SOLANUM NIGRUM L. – fekete csucsor.	185
ALKANNA TINCTORIA (L.) Tausch. – homoki (bárány) pirocsó	187
SYMPHYTUM OFFICINALE L. – fekete nadálytő	187
PULMONARIA OFFICINALIS L. – pettyegedett tüdőfű	189
BORAGO OFFICINALIS L. – kerti boragó	189
EUPHRASIA ROSTKOVIANA Hayne – orvosi szemvidítő	191
VERBASCUM PHLOMOIDES L. – szöszös ökörfarkkóró	191
VERONICA OFFICINALIS L. – orvosi veronika	193
LINARIA VULGARIS Mill. – közönséges gyujtóványfű.	193
DIGITALIS LANATA Ehrh. – gyapjas gyűszűvirág	195
PLANTAGO LANCEOLATA L. – lándzsás útifű	197
VITEX AGNUS-CASTUS L. – barátcserje.	199
VERBENA OFFICINALIS L. – közönséges vasfű	201
DRACOCEPHALUM MOLDAVICA L. – moldvai (kerti) sárkányfű	201
MENTHA X PIPERITA L. em Huds. – borsos menta	203
MELISSA OFFICINALIS L. – citromfű	203
LEONURUS CARDIACA L. – szűrős gyöngyajak.	205
LAMIAM ALBUM L. – fehér árvacsalán	205
GLECHOMA HEDERACEUM L. – kerek repkény	207
STACHYS ANNUA L. – tarlóvirág	207
MARRUBIUM VULGARE L. – orvosi pemetefű	209
BALLOTA NIGRA L. – fekete peszterce	211
LYCOPUS EUROPAEUS L. – vízi peszterce	213
LAVANDULA ANGUSTIFOLIA Mill. – levendula	215
SALVIA OFFICINALIS L. – orvosi zsálya	217
HYSSOPUS OFFICINALIS L. – izsóp	217
ORIGANUM MAJORANA L. – majoránna	219
ORIGANUM VULGARE L. – szurokfű	219
ORIGANUM ONITES L. – ciprusi szurokfű.	219
SATUREJA HORTENSIS L. – csombord (borsikafű)	219
THYMUS SERPYLLUM L. – északi (mezei) kakukkfű.	221
H alosztály: Asteridae (Synandreae)	222
EUPATORIUM CANNABINUM L. – sédkender.	225
HELICHRYSUM ARENARIUM (L.) Mönch. – homoki szalmagyopár	225
SOLIDAGO VIRGA AUREA L. – közönséges aranyvessző	227
XANTHIUM SPINOSUM L. – szűrős szerbtövis	229
HELIANTHUS ANNUUS L. – napraforgó.	231
HELIANTHUS TUBEROSUS L. – csicsóka.	231

<i>ECHINACEA PURPUREA</i> (L.) Mönch. – lángvörös kasvirág	233
<i>INULA HELENIUM</i> L. – örmény(örvény)gyökér	233
<i>TAGETES PATULA</i> L. – törpe bársonyvirág (büdöske)	235
<i>CHAMOMILLA RECUTITA</i> Rausch. (= <i>MATRICARIA CHAMOMILLA</i> L., <i>MATRICARIA RECUTITA</i> L.) – orvosi székfű (kamilla)	237
<i>CHAMAEMELUM NOBILE</i> (L.) All. – római székfű (római kamilla) (<i>ANTHEMIS NOBILIS</i> L. – nemes pipitér)	239
<i>ACHILLEA COLLINA</i> Becker – mezei cickafark	241
<i>TANACETUM VULGARE</i> L. – gilisztaűző varádics	243
<i>TANACETUM PARTHENIUM</i> (L.) Schultz. – őszi margitvirág	243
<i>ARTEMISIA ABSINTHIUM</i> L. – fehér üröm	245
<i>TUSSILAGO FARFARA</i> L. – martilapu	247
<i>ARNICA MONTANA</i> L. – árnika	247
<i>CALENDULA OFFICINALIS</i> L. – körömvirág	249
<i>CARLINA ACAULIS</i> L. – szártalan bábakalács	249
<i>ARCTIUM LAPPA</i> L. – közönséges bojtorján	251
<i>CYNARA SCOLYMUS</i> L. – árticsóka [<i>CYNARA CARDUNCULUS</i> ssp. <i>SCOLYMUS</i> (L.) Hay.]	251
<i>SILYBUM MARIANUM</i> (L.) Gärtner. – máriatövis	253
<i>CARTHAMUS TINCTORIUS</i> L. – sáfrányos szeklice (kerti pórsáfrány)	253
<i>CNICUS BENEDICTUS</i> L. – áldott benedekfű	255
<i>LEUZEA CARTHAMOIDES</i> Willd./DC. [= <i>RHAPONTICUM CARTHAMOIDES</i> (Willd.) Iljin] – szeklice imola (leuzea)	255
<i>CICHORIUM INTYBUS</i> L. – mezei katáng	257
<i>TARAXACUM OFFICINALE</i> Weber – pongyola pitypang, gyermekláncfű	257
II. osztály: Monocotyledonopsida (Monocotyledones, Liliatae) – egyszikűek	258
<i>ACORUS CALAMUS</i> L. – kálmos (orvosi kálmos)	263
<i>CONVALLARIA MAJALIS</i> L. – májusi gyöngyvirág	265
<i>GALANTHUS NIVALIS</i> L. – hóvirág	265
<i>ASPARAGUS OFFICINALIS</i> L. – spárga (nyúlárnyék)	267
<i>RUSCUS ACULEATUS</i> L. – szúrós csodabogyó	269
<i>Yucca filamentosa</i> L. – pálmaliliom	269
<i>ALLIUM SATIVUM</i> L. – fokhagyma	271
<i>COLCHICUM AUTUMNALE</i> L. – őszi kikerics	271
<i>VERATRUM ALBUM</i> L. – fehér zászpa	273
<i>CROCUS SATIVUS</i> L. – jóféle sáfrány	275
<i>IRIS GERMANICA</i> L. – kék nőszirm	275
<i>ORCHIS MORIO</i> L. – agárkosbor	277
<i>TRITICUM AESTIVUM</i> L. – közönséges búza	279
<i>SECALE CEREALE</i> L. – rozs	279
<i>ZEA MAYS</i> L. – kukorica (tengeri)	281
<i>AGROPYRON REPENS</i> (L.) Beauv. [= <i>ELYMUS REPENS</i> (L.) Gould.] – tarackbúza	283
4. A Magyar Gyógyszerkönyv (Pharmacopoea Hungarica – Ph.Hg.) VII. kiadásának hivatalos gyógynövényei és drogjai	285
5. Magyar Gyógyszerkönyv (Pharmacopoea Hungarica) VIII. kiadásának 2. kötetében szereplő hivatalos gyógynövények és drogaik (készítményeik)	289

6.	Magyar nemzeti szabványok (MSZ) gyógynövény- és drogjegyzéke	297
	Gyökeret, gyökértörzset (tarack) és egyéb földbeni hajtást adó gyógynövények.	297
	Lomblevelet, virágos hajtást és rügyet adó gyógynövények	298
	Virágot (virágzatot), termést és magot adó gyógynövények.	300
7.	Formulae Normales (FoNo) VII. (Szabványos vényminták VII. kiadás, 2003) növényszerű alapanyagai	301
8.	A Magyarországi Kereskedelmi forgalomban árusításra engedélyezett drogok	303
9.	Az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet (OMMI) által minősített és forgalmazásra engedélyezett gyógy- és fűszernövény-fajták jegyzéke	309
10.	Védelem alatt álló (fokozottan védett és védett) növényszerű jegyzéke és eszmei értéke (válogatás)	313
Irodalom	317
Tárgymutató	319

Előszó az első kiadáshoz

A „Gyógynövényismeret” című összeállítás három füzetből áll, ezekben találja meg az olvasó a közhasznú, kurrens gyógynövények és drogjaik leírásait (szárítással konzervált növényi részeket és néhányuk koncentrátumait). A gyűjtemény száraztestű (Cormophyta) növényekkel foglalkozik; az ismertetés sorrendje a legmodernebb kemotaxonomiai kategóriáknak felel meg, latin és magyar nevezéktan érvényesítésével.

A leírásokban kiemelten szerepel az életformatípus, a virágzás és a termésérés várható ideje, a drogyűjtésre optimálisnak ítélt fejlődési állapot, s végül a drogelőállítás fontosabb kívánalmi. Mindezekben túl bemutatásra kerülnek az ún. hatóanyagok; ezek ma elismert hatása és következményeként a drogfeleségek gyógyászati alkalmazása.

Külön megjelölés található a VII. kiadású Magyar Gyógyszerkönyvben fellelhető hivatalos (OFF) gyógynövényekre és drogjaikra (Ph.Hg. VII), valamint a Magyar Szabványgyűjteményben szereplőkre (MSZ), szintűgy az egyéb, pl. népgyógyászati, gyógyszeripari stb. hasznosításúakra (MED). Az ábraanyag a Magyarországon is forgalmazott tan- és kézikönyvekből való, újszerű feldolgozásban.

Kívánom, hogy a gyógynövények iránt érdeklődők haszonnal forgassák és kellő alapot szerezzenek vele az elmélyültebb búvárkodáshoz.

Budapest, 1992 júliusában

Dr. Dános Béla

Előszó a második kiadáshoz

Az első kiadás példányai a különböző szintű középiskolás, illetve egyetemi (főiskolai) hallgatóság kezébe kerültek; kis számban a gyógynövények iránt érdeklődők is hozzájuthattak, annak ellenére, hogy kereskedelmi (könyvesbolti) forgalomba nem kerültek. Ilyenformán 1996 elejétől – közel egy éve – hiánycikk lett e könnyen kezelhető sorozat; így merült fel, hogy újból megjelenteti a Semmelweis Kiadó.

A kiadó vezetősége ezzel összefüggésben némi kiegészítésre (bővítésre) is lehetőséget látott, valamint előnyösebbnek látta az egy kötetben és nagyobb formátumban való megjelenítést.

Magam készségesen és nagy örömmel vállaltam az átdolgozással járó munkát és feladatokat, a kiadó munkatársai pedig, különösen Dr. Krúdy Erzsébet és Czinege Mária nagy gondossággal szerkesztették át a szakanyagot. A számítógépes kiegészítéseket Imre Csaba és Bánhídi Krisztina vezette be az eredeti szövegbe, az ábraanyag összeállításában pedig Takács Judit működött közre. Mindannyiuknak hálás köszönetet fejezem ki.

Ezek eredőjeként jelenhetett meg ez az újabb, tudományos igényű és a gyakorlati elvárásokat is magába foglaló kötet. Kívánom, hogy új sikerélményt jelentsen az olvasók számára.

Budapest, 1997 márciusában

Dr. Dános Béla

Előszó a harmadik kiadáshoz

Több mint 10 év telt el az első kiadás megjelentetése óta. Ezen időszak alatt sokat változott a világ; 2004 május 1. óta Magyarország is az Európai Unió teljes jogú tagja lett. Mindezek okán a gyógynövények és drogjaik vonatkozásában is – mint minden más területen – a korábbi szabályozásokat az Európai Unió előírásai váltják fel.

Ennek hazai folyamataként megjelent a VIII. kiadású Magyar Gyógyszerkönyv (Ph.Hg. VIII.) 1. és 2. kötete, amely az érvényben lévő Európai Gyógyszerkönyv (Ph. Eur.) 4. kiadásának adaptációja, magyar áttételben és közel szó szerinti fordításban.

Az új cikkelyeket, az új vizsgálati eredményeket mielőbb szükséges tehát ismertetni, a vonatkozó tan- és kézikönyvekben közkinccsé tenni.

Erre vállalkozott a Semmelweis Kiadó Vezetősége és a könyv kibővítésére tett felkérésének én is készséggel tettem eleget. Így készülhetett el ezen újabb kiadású Farmakobotanikai kézikönyv, amely változatlan felépítéssel, de kibővített formában öleli fel a gyógynövény-ismereti anyagot. A gyógynövények minél eredményesebb megismerését segíti elő a könyvhöz első ízben adaptált CD-s gyűjtemény is, amelyben a legfontosabb fajok színes habitusképe és részletfelvételei szerepelnek.

Budapest, 2005 decembere

Dr. Dános Béla

1. Szakkifejezések rövidítéseinek magyarázata

Ph.Hg. VII.	Pharmakopoea Hungarica Editio VII. Tomus I-IV. (Magyar Gyógyszerkönyv, VII. kiadás, I-IV. kötet; gyógynövények, drogok a III. kötetben)
Ph.Hg. VIII.	Pharmakopoea Hungarica Editio VIII. Tomus I-II. (Magyar Gyógyszerkönyv, VIII. kiadás, I-II. kötet; Az Európai Gyógyszerkönyv 4. kiadásának alapkötete és 4.1-4.6. kiegészítő kötetei alapján; gyógynövények, drogok a II. kötetben)
MSZ	Magyar Szabvány
OFF	Officinális (hivatalos; szerepel az érvényben lévő gyógyszerkönyvben)
MED	Medicinális (egyéb gyógyászati felhasználású)
♀ ♂ ♀	Női (termős), hímvirú (porzós), hímnős virág
* ↓	Aktinomorf szimmetria (sugaras); zigomorf szimmetria (részarányos)
K	Calix (csésze); csészelevelek összessége
C	Corolla (párta); a szíromlevelek összessége
P	Perigonium (lepel), egynemű virágtakaró; lepellevelek összessége
A	Androeceum (porzótáj); a porzók összessége
G	Gynoeceum (termőtáj); termőtájat alkotó termőlevél(ek)
(Egyes virágtájak összenövését fejezi ki
[Virágtájak egymás közötti összenövését fejezi ki
+,-	Virágtájakon a tagok száma; egy vagy több szinten, illetve nem egyforma megjelenéssel
Ph	Phanerophyta, fák (MM), cserjék (M), félcserjék (N) magasan fekvő megújuló rügyekkel
Ch	Chamaephyta, törpe cserjék, párnanövények; rügyek a talaj felett
H	Hemikryptophyta, lágyszárú, kórósszárú évelők; rügyek a talaj színe közelében, pl. levélalpok védelmében
Kr	Kryptophyta, évelők; áttelelő szervek és rügyek a talajban, hagymás, gumós, rizómás = G, illetve vízi, mocsári növények = HH
TH	Hemitherophyta, 2 éves (tenyészidejű) növények
Th	Therophyta, 1 éves növények
E	Epiphyta, fennlakók (fákon fennélő növények)

TER
OX
ly

A Semmelweis Kiadó új szolgáltatásai:

- **könyveit, jegyzeteit kinyomtathatja digitális műhelyünkben!**

Rendelésfelvétel:

Budapest, Nagyvárad tér 4.
Semmelweis Egyetem, NET Aula
Tel., fax: 210-4408

Budapest IX., Tűzoltó utca 37-47.
Tel.: 459-1500/60000

- **nyomdai szolgáltatások!**

Tájékoztatjuk Tisztelt Olvasóinkat, hogy a Semmelweis Kiadó hivatalosan átvette a házinyomda eddig végzett tevékenységeit.

Ezeket a továbbiakban digitális műhelyünk szolgáltatja!

A részletekről érdeklődjön az alábbi elérhetőségeken:

Konferencia-, művészeti, dekorációs poszterek nyomtatása, tervezése papírra, vászonra hozott téma alapján vagy a kínálatból
Prezentációkészítés
Fénymásolás
Digitális nyomtatás

A Semmelweis Egyetem központjában!
1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.
Semmelweis Egyetem, NET, 1. emelet,
a büfével szemben
Tel.: 459-1500/56218, 06 20 374-0160
E-mail: bralaj@net.sote.hu

Irodalom

- Angeli, L.: A csicsóka-, az articsóka egészségmegtartó és gyógyító hatása az ételmezésben. Hosszúhegyi Mezőgazdasági Kombinát kiadása, Sükösd, 1987.
- Augustin, B., Jávorka, S., Giovannini, R., Rom, P.: Magyar, gyógynövények. Földművelésügyi Minisztérium kiadványa (Stephaneum Nyomda), Budapest, 1948.
- Babulka, P., Kósa, G.: Képes gyógynövénykalauz. Herbaria V és Proporzerv Kft., kiadványa (Petőfi Nyomda Rt.) Budapest, 1991.
- Babulka, P.: Ismerjük meg a vadontermő gyógynövényeket. Gabo Könyvkiadó, Budapest, 2001.
- Babulka, P.: Ismerjük meg a termesztett gyógy- és fűszernövényeket. Gabo Könyvkiadó, Budapest, 2003.
- Bartha J.: Csicsókára alapozott nagy fruktóztartalmú termék előállításának technológiája. I. Konzerv és Paprikaipar, 3, 104, 1989.
- Bernáth, J. (szerk.): Gyógy- és aromanövények. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 2000.
- Braun, H., Frohne, D.: Heilpflanzen Lexikon, 5. Aufl., G. Fischer Verlag, Stuttgart - New York, 1987.
- Bremness, L.: Fűszer- és gyógynövények. Panem és Grafo Kft. (Egyetemi Nyomda), Budapest, 1995.
- Bremness, L., Kindersley, D.: Füveskönyv. Novotrade Rt. (Egyetemi Nyomda), Budapest, 1990.
- Csürös, L.: Gyógynövények, mint természetes gyógyanyagok. Tudományos Könyvkiadó, Bukarest, 1990.
- Czímber, Gy.: A kerti zsásza: *Lepidium sativum* L. Magyarország Kultúrlórája 51, VI./7. Akadémia Kiadó, Budapest, 1985.
- Dános, B.: Növényismeret gyógyszerészhallgatók részére, Fővárosi Nyomdaipari Vállalat, Budapest, 1986
- Dános, B.: Tágetes-ek. Kertbarát Magazin, 1., 281, 1991.
- Dános, B.: Gyógynövényismeret I-III, Semmelweis Kiadó, Budapest, 1992.
- Dános, B.: Framakobotanika „Kemotaxonómia”, Argumentum Kiadó, Budapest, 1997.
- Dános, B.: Framakobotanika (Gyógynövényismeret) 2. kiadás. Semmelweis Kiadó, Budapest, 1998.
- Dános, B.: Framakobotanika (Kemotaxonómia) 2., 3. javított kiadás. Argumentum Kiadó, Budapest, 2002, 2006.
- European Pharmacopoeia Fourth Ed. (Ed 4). Council of Europe, Strasbourg, 2002. Suppl. 1-8. 2002-2004.
- Farkas, S. (szerk.): Magyarország védett növényei. Mézőgazda Kiadó, Budapest, 1999.
- Frank, J, Szabó, L.: A napraforgó, *Helianthus annuus* L. Magyarország Kultúrlórája 61., VI./11., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1989.
- Frohne, D., Jensen, V.: Systematik des Pflanzenreichs, 4. Aufl., G. Fischer Verlag, Stuttgart-Jena-New York, 1992.
- Galambosi, B.: A fűszer- és gyógynövényekről, „88 színes oldal”, Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1983.
- Hänsel, R., Hass, H.: Therapie mit Phytopharnaka. Springer Verlag, Berlin-Heidelberg-New York-Tokio, 1983.
- Hornok, L. (szerk.): Gyógynövények termesztése és feldolgozása. 2. kiadás, Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1990.
- Hortobágyi, T. (szerk.): Növényhatározó II. Magyar Flóra; Harasztok, Virágos növények, Tankönyvkiadó, Budapest, 1968.
- Járainé Komlódi, M.: Kultúrnövények 2. (A mérsékeltöv termesztett növényei) „Búvár Zsebkönyvek”, Móra Könyvkiadó, Budapest, 1978.
- Jávorka, S., Csapody, V.: Iconographia Florae Partis Austro-Orientalis Europae Centralis. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1975.
- Kárpáti, L, Bányai, L.: A pohánka és tatarka; *Fagopyrum esculentum* Mönch. *F. tataricum* (L.) Gürtn. – Magyarország Kultúrlórája VII. /17., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1980.
- Ladocsi, T.: Fűszerkalauz. Mezőgazdasági Kiadó Kft., Budapest, 1991.
- Láng, G. (szerk.): A növénytermesztés kézikönyve 1, 2. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1996
- László-Bencsik, Á.: Magyarországi gyógynövények képes enciklopédiája. „Ősz”. Helikon Kiadó, Budapest, 1992.
- Magyar Gyógyszerkönyv 7. kiadás, I-IV. kötet (Pharmacopoea Hungarica Ed. VII., Tom. I-IV.). Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1986 (1992. és 1993. évi utánnomások)
- Magyar Gyógyszerkönyv VIII. kiadás (Ph.Hg. VIII.) 1. és 2. kötet. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 2003, 2004 .
- Magyar Szabványgyűjtemény (Magyar Szabványügyi Hivatal folyamatosan megjelenő cikkelei). Budapest, 1990-ig
- Máthé, I.: A görögcséna; *Trigonella foenum-graecum* L. Magyarország Kultúrlórája 39, III/2. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1975.
- Máthé, I., Földesi, D.: Az orvosi csucsor; *Solanum laciniatum* Ait., Magyarország Kultúrlórája 24, V/27. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1965.
- Nemzeti Fajtajegyzék (Zöldsejtnövények, Gyógy- és Fűszernövények) Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet Kiadványa, Budapest, 2005.
- Petri, G.: Framakognózia. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1982.
- Petri, G., Nyiredyné Mikita, K., Nyiredy, Sz.: Gyógynövények korszerű terápiás alkalmazása. Medicina Könyvkiadó „Aesculap”, Budapest, 1989.
- Priszter, Sz.: Növényneveink. A magyar- és a tudományos növénynevek szótára. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 1998.
- Rakonczay, Z.: Vörös könyv (A Magyarországon kipusztult és veszélyeztetett növény- és állatfajok). Akadémia Kiadó, Budapest, 1990.
- Rácz, G., Rácz-Kotilla, E., Laza, A.: Gyógynövényismeret, Ceres Könyvkiadó, Bukarest, 1984.

- Rácz, G., Rácz-Kotilla, E., Szabó, L. Gy.: Gyógynövényismeret (A fitoterápia alapjai), Sanitas Természetgyógyászati Alapítvány (Trükk és Prefector Kft.) kiadása, Budapest, 1992.
- Rácz, G., Rácz-Kotilla E.: Aromaterápia mindenkinek. Aromax Rt. kiadása, Budapest, 2000.
- Rápóti J., Romváry, V.: Gyógyító növények. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1990.
- Sárkány, S, Szalai, L: Növénytani Praktikum 1. Növény szerkezeti gyakorlatok 3. kiad., Tankönyvkiadó, Budapest, 1966.
- Schermann, Sz.: Magismeret I-II., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1967.
- Schönfelder, I., Schönfelder, P.: Gyógynövény határozó. Holló és Tsa Könyvkiadó, Budapest, 2004.
- Simon, T. A magyarországi edényes flóra határozója. Harasztok-Virágos növények. Tankönyvkiadó, Budapest, 2000.
- Somos, A.: A paradicsom; *Lycopersicon esculentum* Mill., Magyarország Kultúrfiórája 43, V/14, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1978
- Szabó, L. Gy.: Fitoterápiai útmutató. Melius Alapítvány kiadványa (Somogy megyei Könyvtár nyomdája), Pécs, 1991.
- Szabó, L., Papp, E.: A *Tagetes*-fajok gyógyászati felhasználása – botanikai, kémiai, hatástani és agronómiai jellemzés, *Gyógyszerészet*, 19, 281, 1975.
- Szabó, L. Gy.: Drog- és gyógynövénynevek. Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Kiadása, Budapest, 2004.
- Szabó, L. Gy.: Gyógynövény-ismereti tájékoztató. Schmidt u Co. Kft., Baksa és a Mélius Alapítvány (Pécs) Kiadása, Pécs, 2005.
- Szabványos Vényminták (Formulae Normales = FoNo) VII. kiadás, Melania Könyvkiadó, Budapest, 2003.
- Tardy, J. (szerk.): Természetvédelem. 1994. Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium Természetvédelmi Hivatal kiadványa, Budapest, 1994.
- Ujvárosi, M.: Gyomnövények, Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1973.
- Wichtl, M. (Hrsg.): *Teedrogen*, 2. Aufl., Wiss. Verlagsgesellschaft mbH., Stuttgart, 1990.

Tárgymutató

A

- Abies alba 29
 Abietaceae család 23
 abrakzab 281
 Absinthii herba 245
 Absinthii herba cum caule 245
 Achillea asplenifolia 241
 Achillea collina 241
 Achillea crithmifolia 241
 Achillea millefolium 241
 Achillea pannonica 241
 Achillea setacea 241
 Achilleae anthodium (flores) 241
 Achilleae herba 241
 Aconiti folium, flos, rhizoma 41
 Aconitum anthora 41
 Aconitum cammarum 41
 Aconitum napellus 41
 Aconitum variegatum ssp. gracile 41
 Aconitum vulparia 41
 Acorus calamus 263
 Adonis aestivalis 41
 Adonis transsylvanica 41
 Adonis vernalis 41
 Adonis x hybrida 41
 Aesculus hippocastanum 113
 Aetheroleum absinthii 245
 Aetheroleum anethi fructus 129
 Aetheroleum anethi herbae 129
 Aetheroleum angelicae 121
 Aetheroleum anisi 123
 Aetheroleum basilici 221
 Aetheroleum carvi 127
 Aetheroleum chamomillae 237
 Aetheroleum coriandri 127
 Aetheroleum dracocephali 201
 Aetheroleum dracunculi 245
 Aetheroleum foeniculi 125
 Aetheroleum hyssopi 217
 Aetheroleum juniperi 27
 Aetheroleum laricis 23
 Aetheroleum levistici 121
 Aetheroleum menthae crispae 203
 Aetheroleum menthae piperitae 203
 Aetheroleum petroselinii 125
 Aetheroleum pini pumilionis 25
 Aetheroleum pini sylvestris 25
 Aetheroleum rosmarini 215
 Aetheroleum salviae sclareae 217
 Aetheroleum saturejae 219
 Aetheroleum terebinthinae rectificatum 25
 Aetheroleum artemisiae annuae 245
 agárkosbor 277
 Agni casti folium 199
 Agni casti fructus 199
 Agrimonia eupatoria 87
 Agrimonia procera 87
 Agrimoniae herba 87
 Agropyron repens 283
 Agrostemma githago 55
 Agrostemmae githaginis semen 55
 ajakosak 201-221
 Alcea (Althaea) rosea 145
 Alchemilla acutiloba 87
 Alchemilla vulgaris 87
 Alchemilla xanthochlora 87
 Alchemillae herba 87
 áldott benedekfű 255
 Alkanna tinctoria 187
 Alkanna radix 187
 Alliaceae család 271
 Allii sativi bulbosus 271
 Allium sativum 271
 Allium ursinum 271
 almafélek 91
 Alnus glutinosa 71
 Alnus incana 71
 Alnus viridis 71
 Althaea officinalis 145
 Althaeae folium 145
 Althaeae radix 145
 amarilliszfélek 265
 Amaryllidaceae család 265
 amazonvirág 167
 Amsonia tabernaemontana 167
 Amygdalae oleum raffinatum 93
 Amygdalae semen amarum 93
 Amygdalae semen dulce 93
 Amygdale oleum virginale 93
 Amygdalus communis 93
 Amygdalus nana 93
 Amylum maydis 281
 Amylum solani 185
 Amylum tritici 279
 Anacamptis pyramidalis 277
 Anacardiaceae család 111
 Anchusae rubrae radix 187
 Anethi fructus 129
 Anethi herba 129
 Anethum graveolens 129
 Angelica archangelica 121
 Angelica palustris 121
 Angelica sylvestris 121
 Angelicae folium et fructus 121
 Angelicae radix 121
 Angelicae rhizoma et radix 121
 angolperje 283
 Anisi (vulgaris) fructus 123
 Anthemis arvensis 239
 Anthemis austriaca 239
 Anthemis fajok 237
 Anthemis nobilis 239

Anthemis nobilis flore pleno 239
Anthemis nobilis var. ligulosa 239
Anthemis ruthenica 239
Anthoxanthum odoratum 283
Anthriscus cerefolium ssp. trichosperma 129
Anthriscus cerefolium 129
Anthyriaceae család 19
anyarozs 279
Apiaceae család 119, 121, 123, 125, 127, 129
Apocynaceae család 167
apró nőszirm 275
apróbojtorjánfű 87
Araceae család 263
Arachidis oleum hydrogenatum 105
Arachidis oleum raffinatum 105
Arachidis semen 105
Arachis hypogaea 105
Araliaceae család 119
Arctium lappa 251
Arctium minus 251
Arctostaphylos uva ursi 163
Ari (Dracontii minoris) rhizoma 263
Aristolochia clematidis 37
Aristolochiaceae család 37
Aristolochiae clematidis folium 37
Aristolochiae clematidis rhizoma 37
Armoracia lapathifolia 137
Armoracia macrocarpa 137
Arnica chamissonis 247
Arnica montana 247
Arnicae anthodium (flores) 247
Arnicae flos 247
Arnicae folium 247
Arnicae rhizoma et radix 247
árnika 247
Artemisia absinthium 245
Artemisia annua 245
Artemisiae annuae herba 245
Artemisiae herba 245
árticsóka 251
Arum maculatum 263
Asari herba 37
Asari herba cum radice 37
Asarum europaeum 37
Asparagaceae család 267
Asparagi herba 267
Asparagi rhizoma et radix 267
Asparagi stipes 267
Asparagus officinalis 267
Asparagus setaceus 267
Asparagus sprengeri 267
Asperulae odoratae herba 165
Aspidiaceae család 19
Asteraceae (Tubuliflorae) család 225-255
Athyrium filix-femina 19
Atropa belladonna 181
Avena sativa 281
Avenae fructus excorticatus 281
Avenae herba 281
Avenae stramentum 281

B
bacca 161
bakfű 207
Ballota nigra 211
Ballotae nigrae herba 211
bánáti bazsarózsa 133
barátcserje 199
Bardanae radix 251
bársonyos tüdőfű 189
Basilici herba 221
bazsalikom 221
bazsarózsa-félék 133
beléndek 177
Belladonnae folium 181
Belladonnae pulvis normatus 181
Belladonnae radix 181
bengefélék 117
Berberidaceae család 45
Berberidis fructus 45
Berberidis radices cortex 45
Berberidis radix 45
Berberis vulgaris 45
berki rózsza 81
Betonica officinalis 207
Betonicae herba 207
Betula lenta 71
Betula pendula 71
Betula pubescens 71
Betulaceae család 71
Betulae folium 71
biboros kosbor 277
Biota orientalis 27
bodzafélék 161
boglárkafélék 39, 41
bojtorján szerbtövís 229
bókoló keltike 51
Boraginaceae család 187, 189
Boraginis fructus 189
Boraginis herba 189
Borago officinalis 189
borjúpázsit 283
boróka boggyó 27
borostyánfélék 119
boroszlán fűz 141
borsikafű 219
borsos menta 203
borsos varjúháj 79
borzas porcika 59
borzas repkény 207
Brassica juncea 137
Brassica napus L. ssp. *napus* 137
Brassica nigra 137
Brassica rapa L. ssp. *oleifera* 137
Brassicaceae család 135, 137, 139
bujdosó mák 47
burgonya 183
burgonyafélék 177, 179, 181, 185
Bursae pastoris herba 135
Buxaceae család 163
buxus 163
Buxus sempervirens 163
buzérfélék 165

büdöske 235
 bükk(fa) 67
 bükk(fa)félék 67, 69

C

Calami rhizoma 263
 Calcatrippae flos 43
Calendula officinalis 249
 Calendulae anthodium 249
 Calendulae flos 249
 Calendulae flos cum/sine calycibu 249
Calluna vulgaris 163
 Callunae herba 163
 canellata 171
 Cannabaceae család 151
 Cannabis herba et fructus 151
Cannabis indica 151
Cannabis ruderalis 151
Cannabis sativa 151
Cannabis sativa ssp. *indica* 151
Cannabis sativa ssp. *spontanea* 151
 Caprifoliaceae család 161
 Capsella bursa pastoris 135
 Capsici fructus 177
Capsicum annuum 177
Capsicum annuum convar. *longum* 177
Capsicum annuum var. *minimum* 177
Capsicum frutescens 177
 Cardui (Silybi) mariani fructus 253
 Cardui benedicti herba 255
Carlina acaulis 249
Carlina vulgaris 249
Carlina vulgaris ssp. *intermedia* 249
Carlina vulgaris ssp. *longifolia* 249
Carlina vulgaris ssp. *vulgaris* 249
 Carlinae radix 249
 Carthami flos (petala) 253
 Carthami oleum raffinatum 253
Carthamus lanatus 253
Carthamus tinctorius 253
 Carum carvi 127
Carum carvi f. *annuus* 127
Carum carvi f. *biennis* 127
 Carvi fructus 127
 Caryophyllaceae család 55-59
Castanea sativa 67
 Castaneae equinae semen 113
 Castaneae folium 67
Catharanthus roseus 167
 Centaurii herba 169
Centaurium erythraea 169
Centaurium littorale 169
Centaurium minus 169
Centaurium pulchellum 169
 Cerasi stipes 93
Cerasus avium 93
Cerasus vulgaris 93
 Cerefolii fructus 129
 Cerefolii herba 129
 Cerefolii semen 129
Chamaemelum nobile 239
Chamenerion angustifolium 103

Chamomilla recutita 237
 Chamomillae anthodium 237
 Chamomillae cribratum 237
 Chamomillae romanae aetheroleum 239
 Chamomillae romanae flos (anthodium) 239
 Charta sinapisata 137
 Chelidonii herba 45
Chelidonium majus 45
 Chenopodiaceae család 55
 Chenopodii herba 55
Chenopodium ambrosioides 55
 Cichoriaceae (Liguliflorae) család 257
 Cichorii herba 257
 Cichorii radix 257
Cichorium endivia 257
Cichorium intybus 257
Cichorium intybus var. *sativus* 257
Cichorium intybus var. *foliosum* 257
 cikászok 31
 ciprusfélék 27
 ciprusi szurokfű 219
 citromfű 203
Claviceps purpurea 279
Cnicus benedictus 255
 Colchicaceae család 271
 Colchici bulbotuber 271
 Colchici semen 271
Colchicum autumnale 271
Colchicum hungaricum 271
 Coniferophytina altörzs 21
 Conium maculatum 123
Consolida orientalis 43
Consolida regalis 43
 Consolidae sarracenicae herba 227
Convallaria majalis 265
 Convallariaceae család 265
 Coriandri fructus 127
Coriandrum sativum 127
Corydalis cava 51
Corydalis intermedia 51
Corydalis pumila 51
Corydalis solida 51
 Corydalis tuber 51
 Corylaceae család 73
 Coryli avellanae folium et cortex 73
Corylus avellana 73
Corylus colurna 73
 Cotini coggygriae folium 111
Cotinus coggygria 111
 Crassulaceae család 79
 Crataegei folium cum flore 91
 Crataegei fructus 91
Crataegus laevigata 91
 Crataegi fructus 91
 Crataegi summitas 91
Crataegus calycina 91
Crataegus monogyna 91
Crataegus nigra 91
Crataegus oxyacantha 91
 Croci stigma 275
 Croci stigma ad preparationes homoeopathica 275
Crocus sativus 275

Cruciferae család 135-139
Cucurbita pepo 135
Cucurbita pepo convar. *pepo* var. *styriaca* 135
Cucurbitaceae család 135
Cucurbitae peponis semen 135
Cupressaceae család 27
Cycadophytina 31
Cydonia oblonga 91
Cynara cardunculus 251
Cynara cardunculus ssp. *cardunculus* 251
Cynara cardunculus ssp. *scolymus* 251
Cynara scolymus 251
Cynarae anthodium 251
Cynarae folium 251
Cynodon dactylon 283
Cynosbati pseudofructus cum seminibus 81
Cynosbati pseudofructus sine semine) 81
Cynosbati semen 81
Cystisi laburni folium 107
Cytisi laburni flos 107
Cytisi laburni semen 107
Cytisus laburnum 107

Cs

csalánfélék 149
csarab 163
csattanó maszlag 179
cseregalagonya 91
cserezsnye 93
cserszömörce 111
csertölgy 69
csicsóka 231
csigolyafűz 141
csikófarkfélék 33
csikófarkhajtás 33
csillagpázsit 283
csinos ezerjófű 169
csipkebogyó 81
csipkebogyóhús 81
csipkerózsatermés 81
csodafa 153
csombord 219
csörege fűz 141
csöves manna 171
csövesvirágú fészkesek 227-255
csüngő belénd 181

D

Datura innoxia 179
Datura stramonium 179
Daturae innoxiae folium 179
debreceni torma 137
déli szentperje 283
Digitalis ferruginea 195
Digitalis lanata 195
Digitalis purpureae folium 195
Digitatis purpurea 195
dió(fa)félék 73
diófalevél 73
Dracocephali herba 201
Dracocephalum austriacum 201
Dracocephalum moldavica 201

Dracocephalum ruyschiana 201
Dracunculi herba seu folium 245
Dryopteris filix-mas 19
Dulcamarae caulis 185
Dulcamarae stipes 185
dús virágú ökörfarkkóró 191

E

ebszékfű 237
ebszóló (keserű) csucsor 185
Ebuli fructus 161
Ebuli radix 161
Echinaceae radix et folium 233
Echinacea angustifolia 233
Echinacea pallida 233
Echinacea purpurea 233
édesgyökerű páfrány 19
édesgyökerű páfrány gyöktörzs 19
édesgyökerű páfrányfélék 19
édeskömény 125
ednámkóró 101
egybibés galagonya 91
egyiptomi útifű 197
ekete ribizli levél 79
Elaeagnaceae család 153
életfa 27
Elymus repens 283
endivia saláta 257
enyves éger 71
eperfafélék 149
Ephedra distachya 33
Ephedraceae család 33
Ephedrae herba 33
Epilobii (parviflori) herba 103
Epilobium hirsutum 103
Epilobium parviflorum 103
Equisetaceae család 17
Equiseti herba 17
Equisetum arvense 17
Equisetum palustre 17
erdei angyalgyökér 121
erdei deréce 103
erdei fenyő 25
erdei gyömbérgyökér 89
erdei mályva 147
erdei pajzsika 19
erdei szamóca 85
erdélyi (volgai) hérics 41
éreslevelűek 187, 189
Ericaceae család 163
ernyősök 119, 121, 123, 125, 127, 129
Eryngium planum 119
Eryngii plani herba et folium 119
Eryngii rhizoma et radix 119
Eryngium campestre 119
Erysimum diffusum 139
északi (mezei) kakukkfű 221
északi sárkányfű 201
Eupatorii herba 225
Eupatorium cannabinum 225
Euphorbiaceae család 153
Euphrasia rostkoviana 191

Euphrasiae herba 191
 Extractum liquiritiae fluidum 101
 Extractum liquiritiae venale 101
 ezüsfafélék 153
 ezüsthárs 143

F
 Fabaceae család 95, 97, 99, 101
 Fagaceae család 67, 69
 Fagopyri esculenti herba 61
 Fagopyri farina 61
 Fagopyri fructus 61
Fagopyrium tataricum 61
Fagopyrum esculentum 61
Fagus sylvatica 67
 fagyöngyfélék 117
 Farfarae anthodium 247
 Farfarae folium 247
 farkasalmafélék 37
 farkasbogyó 181
 farkasölő sisakvirág 41
 fátyolvirág 57
 fecskefű 45
 fehér akác 95
 fehér árvacsalán 205
 fehér eperfa 149
 fehér fagyöngy 117
 fehér fűz 141
 fehér magyar szappangyökér 57
 fehér pemetefű 209
 fehér üröm 245
 fehér zászpa 273
 fehérmályva gyökér 145
 fehérnályva levél 145
 fekete (savanyú) eperfa 149
 fekete áfonya 163
 fekete bodza 161
 fekete csucsor 185
 fekete dió 73
 fekete fenyő 25
 fekete galagonya 91
 fekete nadálytő 187
 fekete nyár(fa) 141
 fekete pemetefű 209
 fekete peszterce 211
 fekete ribiszke 79
 fekete üröm 245
 fekete zászpa 273
 fenyőfélék 23
 festő buzér 165
 festőmályva 145
Ficaria verna 39
 Ficariae folium 39
 Filicis maris rhizoma 19
Filipendula ulmaria 89
Filipendula vulgaris 89
 fodormenta 203
 Foeni graeci semen 101
 Foeniculi amari fructus 125
 Foeniculi amari fructus aetheroleum 125
 Foeniculi dulcis fructus 125
 Foeniculi fructus 125

Foeniculum vulgare 125
 fokhagyma 271
 fokozottan védett növények 313
 foltos bürök 123
 foltos konytvirág 263
 földi eper 85
 földimogyoró 105
Fragaria vesca 85
Fragaria x ananassa 85
 Fragariae folium 85
 francia levendulaolaj 215
 francia tárkony 245
Frangula alnus 117
 Fraxini folium 171
Fraxinus excelsior 171
Fraxinus ornus 171
Fumaria officinalis 51
Fumaria schleicheri 51
 Fumariaceae család 51
 füles kosbor 277
 fürtös salamonpecsét 265
 füstikefélék 51
 fűz(fa)félék 141
 füzényfélék 109

G
 galagonyatermés 91
 Galanthus bulbosus et folium 265
Galanthus elwesii 265
Galanthus nivalis 265
Galanthus woronowii 265
Galega officinalis 99
 Galegae herba 99
 Galii aparinis herba 165
 Galii veri herba 165
Galium aparine 165
Galium odoratum 165
Galium verum 165
 Gei urbani (Caryophyllatae) rhizoma et radix 89
Gentiana asclepiadea 169
Gentiana cruciata 169
 Gentiana nemzetség 169
Gentiana pneumonanthe 169
Geum urbanum 89
 giliszaűző varádics 243
 ginkgó 23
Ginkgo biloba 23
 Ginkgo bilobae folium 23
 Ginkgoaceae család 23
 Glaucii herba 47
Glaucium corniculatum 47
Glaucium flavum 47
Glechoma hederaceum 207
Glechoma hirsuta 207
Glycine max 97
Glycine soja 97
Glycyrrhiza glabra 101
 Glycyrrhiza glabra ssp. glandulifera 101
 Gossypii oleum hydrogenatum 143
Gossypium hirsutum 143
 görög szurokfű 219
 görögpszéna 101

Graminis italicis rhizoma 283
Graminis rhizoma 283
gránátalma 109
Granati cortex 109
Gymnadenia conopsea 277
Gymnospermae 21
Gypsophila paniculata L. – 57

Gy

gyapjas gyöngyajak 205
gyapjas gyűszűvirág 195
gyapot 143
gyepű (vad) rózsa 81
gyermekláncfű 257
gyökérkéreg 45
gyöngyvirágfélék 265
györgyfű 17

H

hagymafélék 271
hajdina 61
hamvas éger 71
hamvas szeder 85
hármás levelű zsálya 217
háromszínű árvácska 133
hársfafélék 143
hasznos földitömjén 123
hasznos tisztesfű 207
havasalji rózsa 81
havasi éger 71
havasi lórom 63
házi (fali) kövirózsa 79
házi len 113
Hedera helix 119
Hederae helicis folium 119
Hederae terrestris herba 207
hegyeskaréjú palástfű 87
hegyi árnik 247
hegyi pacsirtafű 115
hegyközi cickafark 241
Helianthi (tuberosi) tuber 231
Helianthi annui oleum raffinatum 231
Helianthus annuus 231
Helianthus tuberosus 231
Helichrysi flos 225
Helichrysum arenarium 225
Helleboraceae család 41, 43
Hellebori rhizoma et radix 43
Helleborus dumetorum 43
Helleborus niger 43
Helleborus odoratus 43
Helleborus purpurascens 43
henye pimpó 83
henye vasfű 201
Hepatica nobilis 39
Hepaticae folium 39
Hepaticae herba 39
Hernaria glabra 59
Hernaria hirsuta 59
Hibisci sabdariffae flos 147
Hibiscus sabdariffa 147
Hibiscus trionum 147

Hierochloë australis 283
Hierochloë odoratum 283
Hippocastanaceae család 113
Hippocastani cortex 113
Hippocastani folium 113
Hippocastani semen 113
Hippophaë rhamnoides 153
Hippophae(ae) fructus 153
homoki kikerics 271
homoki pipitér 239
homoki (bárány) pirosító 187
homoki szalmagyopár 225
homoki útifű 197
homoktövis 153
Hordeum vulgare 281
Hordeum distichon 281
hortenziafélék 159
hóvirág 265
hölgypáfrány 19
Humulus lupulus 151
hunyor gyöktörzs és gyökér 43
hunyorfélék 43
Huperzia selago 17
Hydrangeaceae család 159
Hyoscyami folium 177
Hyoscyami semen 177
Hyoscyamus agrestis 177
Hyoscyamus albus 177
Hyoscyamus niger 177
Hypericaceae család 155
Hyperici herba 155
Hypericum perforatum 155
Hyssopi herba 217
Hyssopus officinalis 217

I

ibolyafélék 133
igazi édesgyökér 101
illatos ánizs 123
illatos hunyor 43
illatos ibolya 133
illatos jezsámen 159
illatos szentperje 283
indás pimpó 83
indián maszlag 179
Inula helenium 233
Inulae flos 233
Inulae rhizoma et radix 233
Iridaceae család 275
Iridis rhizoma 275
Iris germanica 275
Iris pseudacorus 263
Iris pumila 275
Iris variegata 275
izsóp 217

J

jezsuita tea 55
jóféle sáfrány 275
Jovibarba hirta 79
Juglandaceae család 73
Juglandis folium 73

Juglandis nucum (nucis) pericarpium 73
 Juglandis nucum dissepimentum 73
Juglans nigra 73
Juglans regia 73
 Juniperi bacca 27
 Juniperi galbulus 27
 Juniperi lignum 27
 Juniperi pseudofructus 27
Juniperus communis 27
Juniperus oxycedrus 27
Juniperus sabina 27

K

kálmos (orvosi kálmos) 263
 kamilla 237
 kanadai aranyvessző 227
 kanadai fűz 141
 kankalinfélék 155
 kányabangita 161
 kapcsos korpafű 17
 kapor 129
 kapotnyak 37
 kapotnyakfű 37
 kapotnyakfű gyökérrel 27
 karcsú sisakvirág 41
 kárdi 251
 kecskeruta 99
 kék iringó 119
 kék nőszirm 275
 kék sisakvirág 41
 keleti kontyvirág 263
 keleti mák 49
 keleti tuja 27
 keményítő 185
 kender 151
 kenderfélék 151
 kerek repkény 207
 keresztvirágúak 135, 137, 139
 kerti boragó 189
 kerti kakukkfű 221
 kerti pórsáfrány 253
 kerti retek 137
 kerti ruta 111
 kerti saláta 257
 kerti sarkantyúka 115
 kerti zsázsa 139
 keserű édesgyökér 101
 keserű pacsirtafű 115
 keserűfélék 61
 keskenylevelű ezerjófű 169
 keskenylevelű kasvirág 233
 kétlevelű sarkvirág 277
 kétsoros árpa 281
 kígyógyökerű keserűfű 61
 kikericsfélék 271
 kis bojtorján 251
 kis ezerjófű 169
 kis télizöld 167
 kislevelű hárs 143
 kisvirágú fűzike 103
 kisvirágú hunyor 43
 klárisfű 267

kocsányos tölgy 69
 kocsánytalan tölgy 69
 koloncos legyezőfű 89
 komló 151
 komlóolaj 151
 konkoly 55
 kontyvirágfélék 263
 konyhakömény 127
 kopasz porcika 59
 korcs pemetefű 209
 koriander 127
 korpafű 17
 korpafűfélék 17
 korpafűspóra 17
 kosárfonó fűz 141
 kosborfélék 277
 kórhárs 143
 kőkény 93
 kövirózsafélék 79
 közönséges aranyeső 107
 közönséges aranyvessző 227
 közönséges bojtorján 251
 közönséges boróka 27
 közönséges búza 279
 közönséges cickafark 241
 közönséges dió 73
 közönséges farkasalma 37
 közönséges füstike 51
 közönséges gyujtóványfű 193
 közönséges mandula 93
 közönséges mogyoró 73
 közönséges nyír(fa) 71
 közönséges orbáncfű 155
 közönséges párlófű 87
 közönséges tök 135
 közönséges vassfű 201
 kukorica 281
 kutyabenge 117
 kutyatejfélék 153

L

Laburnum anagyroides 107
Lactuca sativa 257
Lactuca virosa 257
 Lamiales (Labiatae) család 201-219
 Lamii albi flos 205
 Lamii albi herba 205
Lamium album 205
 Lana gossypii 143
 lándzsás kasvirág 233
 lándzsás útifű 197
 lángszínű hérics 41
 lángvörös kasvirág 233
Larix decidua 23
 Larix deciduae cortex et lignum 23
Larix laricina 23
Larix sibirica 23
 Lavandulae flos 215
 Lavandulae herba 215
Lavandula angustifolia 215
Lavandula latifolia 215
Lavandula officinalis 215

- Lavandula spica* 215
Lavandula vera 215
Lavandula x intermedia 215
Lavandulae aetheroleum 215
leánygumó 277
Leonorus lanatus 205
Leonorus marrubiastrum 205
Leonorus sibiricus 205
Leonuri cardiaceae herba 205
Leonurus cardiaca 205
Lepidii sativi folium 139
Lepidii sativi herba 139
Lepidium sativum 139
lepkeszeg 101
lestyán 121
Leuzea carthamoides 255
Leuzeae herba et folium 255
Leuzeae rhizoma et radix (cum radicibus) 255
levendula 215
Levistici folium 121
Levistici radix 121
Levistici rhizoma et radix 121
Levisticum officinale 121
libapimpó 83
libatopfélék 55
ligetszépefélék 103
Linaria vulgaris 193
Linariae vulgaris herba 193
Lini oleum virginale 113
Lini semen 113
Lini seminis farina 113
Linum usitatissimum 113
Liquiritiae radix 101
Liquiritiae rhizoma et radix 101
Liquiritiae extractum fluidum ethanolicum normatum 101
Lolium perenne 283
lónyelvű csodabogyó 269
Loranthaceae család 117
lucfenyő 25
Lupuli glandulae 151
Lupuli strobili 151
Lycopersicon esculentum 183
Lycopi herba 213
Lycopodiaceae család 17
Lycopodii herba 17
Lycopodii sporae 17
Lycopodium clavatum 17
Lycopus europaeus 213
Lycopus exaltatus 213
Lythraceae család 109
Lythri herba 109
Lythrum salicaria 109
Lythrum virgatum 109
- M**
macskagyökér 159
madár keserűfű 59, 61
madárcsucsor 183
magas aranyvessző 227
magas bábakalács 249
magas párlófű 87
magas peszérce 213
magas útifű 197
Maggi-fű 121
magyar cickafark 241
Magyar Gyógyszerkönyv VIII. hivatalos gyógynövényei és drogjaik 289
magyar kikerics 271
Magyar nemzeti szabványok (MSZ) gyógynövény és drog-jegyzéke 297, 299
magyar repcsény 139
májfű 39
Majoranae herba 219
majoránna 219
májusi gyöngyvirág 265
májvirág 39
májviráglevél 39
mák 49
mákfélék 47, 49
málna 85
Maloideae alcsalád 91
Malva neglecta 147
Malva pusilla 147
Malva sylvestris 147
Malva sylvestris ssp. mauritiana 147
Malvaceae család 143, 145, 147
Malvae arboreae flos 145
Malvae flos 147
Malvae folium 147
Malvae mauritii flos 147
mályvafélék 143, 145, 147
mályvarózsa 145
manna 171
Manna canellata 171
mannakőrís 171
marcipán 93
máriatövis 253
Marrubii herba 209
Marrubii peregrini (nigri) herba 209
Marrubium peregrinum 209
Marrubium vulgare 209
martilapu 247
Matricaria chamomilla 237
Matricaria discoidea 237
Matricaria maritima 237
Matricaria maritima L. ssp. inodora 237
Matricaria matricarioides 237
Matricaria recutita 237
Matricaria suaveolens 237
Matricariae aetheroleum 237
Matricariae extractum fluidum 237
Matricariae flos 237
Maydis amyllum
Maydis oleum raffinatum 281
Maydis stigma 281
medvehagyma 271
medveszőlő 163
meggy 93
Melanthiaceae család 273
Meliloti flos 99
Meliloti herba 99
Melilotus albus 99
Melilotus officinalis 99
Melissa officinalis 203

Melissa folium 203
 Melissa herba 203
 Mentha aquatica 203
 Mentha aquatica var. crispa 203
 Mentha arvensis aetheroleum partium mentholi privum 203
 Mentha arvensis L. var. piperascens 203
 Mentha canadensis 203
 Mentha spicata 203
 Mentha spicata var. crispa 203
 Mentha x piperita 203
 Menthae crispae folium 203
 Menthae piperitae folium 203
 Menyanthaceae család 169
 Menyanthes trifoliata 169
 mérges saláta 257
 mérges szömörce 111
 metelmaszlag 179
 mezei árvácska 133
 mezei iglice 97
 mezei iringó 119
 mezei kakukkfű 221
 mezei katáng 257
 mezei sóska 63
 mezei szarkaláb 43
 mezei zsurló 17
 mirha libatop 55
 mirhafű 55
 mocsári zsurló 17
 ogyorófélek 73
 ogyorólevél és kéreg 73
 moldvai (kerti) sárkányfű 201
 molyhos ökörfarkkóró 191
 molyhos tölgý 69
 molyhosodó rózsa 81
 Moraceae család 149
 Mori nigri folium et fructus 149
 mór-mályva 147
 Morus alba 149
 Morus nigra 149
 Mucilago salep 277
 muskotályzsálya 217

N

nadragulya 181
 nagy csalán 149
 nagy földitömjén 123
 nagy pacsirtafű 115
 nagy télizöld 167
 nagy útifű 197
 nagylevelű hárs 143
 napraforgó 231
 nemes pipitér 239
 nőszirmfélek 275

Ny

nyári hérics 41
 nyelvészvirágú fészkesek 257
 nyírfafék 71
 nyugati tuja 27
 nyúlárnyék 267

O

Ocimum basilicum 221
 odvas keltike 51
 Oenothera biennis 103
 Oenothera erythrosepala 103
 Oenotheraceae család 103
 Oenotherae semen 103
 olajfafék 171
 olasz szerbtövís 229
 Oleaceae család 171
 Oleum allii sativi 271
 Oleum amygdalae 93
 Oleum boraginis 189
 Oleum cucurbitae 135
 Oleum gossypii 143
 Oleum helianthi 231
 Oleum hippophae(ae) 153
 Oleum lepidii sativi 139
 Oleum lini 113
 Oleum lupuli 151
 Oleum maydis embryonis 281
 Oleum oenotherae 103
 Oleum papaverin 49
 Oleum ricini 153
 Oleum tritici embryonis 279
 Onagraceae család 103
 Ononidis radix 97
 Ononis arvensis 97
 Ononis spinosa 97
 Ononis spinosiformis 97
 orbáncfűfélek 155
 Orchidaceae család 277
 Orchis mascula ssp. signifera 277
 Orchis militaris 277
 Orchis morio 277
 Orchis purpurea 277
 oregánó 219
 óriás útifű 197
 Origanum vulgare herba 219
 Origanum majorana 219
 Origanum onites 219
 Origanum vulgare 219
 Origanum vulgare ssp. hirtum 219
 Orizae amyllum 281
 orosz tárkony 245
 orvosi angyalgyökér 121
 orvosi csucsor 183
 orvosi füstike 51
 orvosi pemetefű 209
 orvosi salamonpecsét 265
 orvosi somkóró 99
 orvosi székfű 237
 orvosi szemvidító 191
 orvosi tisztessű 207
 orvosi veronika 193
 orvosi ziliz 145
 orvosi zsálya 217
 Oryza sativa 281
 osztrák sárkányfű 201

Ö

ördög mák 47

örmény(örvény)gyökér 233
örménygyökér 233
őszi kikerics 271
őszi margitvirág 243
őszi vérfű 87
ösztrös veronika 193

P

pacsirtafű 115
pacsirtafűfélék 115
padlizsán 185
Paeonia lactiflora 133
Paeonia officinalis 133
Paeonia suffruticosa 133
Paeoniaceae család 133
Paeoniae flos 133
Paeoniae rhizoma et radix 133
páfrányfenyő 23
páfrányfenyőfélék 23
pajzsika gyöktörzs 19
pajzsikafélék 19
palástfű 87
pálmaliliom 269
Papaver bracteatum 49
Papaver orientale 49
Papaver pseudo-orientale 49
Papaver rhoeas 47
Papaver somniferum 49
Papaveraceae család 47, 49
Papaveris caput maturis sine seminibus 49
Papaveris fructus 49
Papilionaceae 99
Papilionaceae család 95, 97, 101
paprika 177
papsajt 145
papsajt mályva 147
paradicsom 183
paréjlórom 63
parlagi ligetszépe 103
parlagi pipitér 239
páztortáska 135
patika párlófű 87
pázsitfűfélék 279, 281, 283
Pedaliaceae család 199
pemete gyöngyajak 205
Peonia officinalis ssp. banatica 133
Petasites albus 247
Petasites hybridus 247
Petasitidis rhizoma et folium 247
petrezselyem 125
Petroselini folium 125
Petroselini fructus 125
Petroselini radix 125
Petroselinum crispum 125
pettyegedett tüdőfű 189
Phaseoli legumen 97
Phaseolus vulgaris 97
Philadelphi flos 159
Philadelphus coronarius 159
Philadelphus microphyllus 159
Philadelphus pubescens 159
Picea abies 25

pillangósok 95, 97, 99, 101
Pimpinella anisum 123
Pimpinella saxifraga 123
Pimpinellae radix 123
Pinaceae család 23
Pini turiones et folium 25
Pinus nigra 25
Pinus sylvestris 25
pipacs 47
pipitér 237
piros bazsarózsa 133
piros gyűszűvirág 195
pirosló hunyor 43
Pix betulae 71
Pix juniperi 27
Plantaginaceae család 197
Plantaginis arenariae semen 197
Plantaginis lanceolatae folium 77
Plantaginis majoris folium 197
Plantaginis ovatae semen 197
Plantago altissima 197
Plantago arenaria 197
Plantago indica 197
Plantago lanceolata 197
Plantago maxima 197
Plantago media 197
Plantago ovata 197
Platanthera bifolia 277
Poaceae (Gramineae) család 279, 281, 283
pohánka 61
pókháló bojtortján 251
Polygala amara 115
Polygala major 115
Polygala senega 115
Polygala vulgaris 115
Polygalaceae család 115
Polygalae herba 115
Polygalae herba cum radicibus 115
Polygalae radix 115
Polygonaceae család 61, 63
Polygonati rhizoma 265
Polygonatum latifolium 265
Polygonatum multiflorum 265
Polygonatum odoratum 265
Polygona avicularis herba 61
Polygona bistortae rhizoma 61
Polygonum aviculare 59, 61
Polygonum bistorta 61
Polypodiaceae család 19
Polypodii rhizoma 19
Polypodium vulgare 19
pongyola pitypang 257
Populus nigra 141
porcikafű 59
porcsin keserűfű 61
pórsáfrány 253
Potentilla anserina 83
Potentilla erecta 83
Potentilla reptans 83
Potentilla supina 83
Primula elatior 155
Primula veris 155

Primula veris ssp. inflata (canescens) 155
Primula vulgaris 155
 Primulaceae család 155
 Primulae folium et flos 155
 Primulae rhizoma et radix 155
 Pruni spinosae flos 93
 Prunoideae alcsalád 93
Prunus spinosa 93
Prunus tenella 93
 Psylli semen 197
Pulmonaria mollissima 189
Pulmonaria officinalis 189
 Pulmonariae folium 189
 Pulmonariae herba 189
 Pulvis insectorum 243
Punica granatum 109
 Punicaceae család 109
 puszpáng 163
 puszpángfélék 163
 pusztai cickafark 241
 püñkösdirózsa-félék 133
 Pyrethri (Chrysanthemi dalmatici flos (anthodium)) 243

Q

Quercus cerris 69
Quercus cortex 69
Quercus glandes 69
Quercus infectoria 69
Quercus petraea 69
Quercus pubescens 69
Quercus robur 69
Quercus semen tostum 69

R

ragadós galaj 165
 Ranunculaceae család 39, 41
 Rapae oleum raffinatum 137
Raphanus sativus 137
 részeg korpafű 17
 réti angyalgökér 121
 réti füzény 109
 réti legyezőfű 89
 réti lórom 63
 réti palástfű 87
 réti útifű 197
 Rhamnaceae család 117
 Rhamni purshianae cortex 117
Rhamnus catharticus 117
Rhamnus purshiana 117
 Rhei radix 63
Rheum palmatum var. tanguticum 63
Rheum rhaponticum 63
Rhus hirta 111
Rhus toxicodendron 111
Rhus typhina 111
Ribes nigrum 79
Ribes rubrum 79
 Ribis nigri folium 79
 Ribis nigri fructus 79
 Ricini oleum hydrogenatum 153
 Ricini oleum virginale 153
 ricinus 153

Ricinus communis 153
 rizs 281
Robinia pseudo-acacia 95
 Robiniae acaciae cortex 95
 Robiniae acaciae flos 95
 római kamilla 239
 római székfű 239
Rosa canina 81
Rosa corymbifera 81
Rosa pendulina 81
Rosa rugosa 81
Rosa rubiginosa 81
Rosa sancti-andreae 81
 Rosaceae család 81, 83, 85, 87, 89, 91, 93
 Rosae pseudofructus 81
 Rosmarini folium et flos 215
Rosmarinus officinalis 215
 Rosoideae alcsalád 81, 83, 85, 87, 89
 rovarporvirág 243
 rozmaring 215
 rozs 279
 rózsafélék 81, 83, 85, 87, 89, 91, 93
 rózsameténg 167
 rozsdás gyűszűvirág 195
 rozsdás rózsa 81
 rövidgalléros bábakalács 249
 Rubi fruticosi folium 85
 Rubi fruticosi fructus 85
 Rubi idaei folium 85
Rubia tinctorum 165
 Rubiaceae család 165
 Rubiae tinctorum radix 165
Rubus caesius 85
Rubus fruticosus 85
Rubus idaeus 85
Rumex acetosa 63
Rumex alpinus 63
Rumex confertus 63
Rumex obtusifolius 63
Rumex partientia 63
 Rumicis alpini rhizoma et radix 63
 Rumicis fructus 63
 Rumicis radix 63
 Rusci aculeati rhizoma 269
 Rusci rhizoma 269
Ruscus aculeatus 269
Ruscus hypoglossum 269
Ruta graveolens 111
 Rutaceae család 111
 Rutae herba 111
 rutafélék 111

S

sáfrányos szeklice 253
 salamonpecsét 265
 salátaboglárka 39
 Salep tuber 277
 Salicaceae család 141
 Salicariae herba 109
 Salicis cortex 141
Salix alba 141
Salix cordata 141

- Salix daphnoides* 141
Salix fragilis 141
Salix purpurea 141
Salix viminalis 141
Salvia fruticosa 217
Salvia officinalis 217
Salvia sclarea 217
Salvia triloba 217
Salvia trilobae folium 217
Salviae folium 217
Salviae officinalis folium 217
Salviae tinctura 217
Sambucaceae 161
Sambuci flos 161
Sambuci folium et fructus 201
Sambucus ebulus 161
Sambucus nigra 161
Sanquisorba officinalis 87
Sanquisorbæ herba 87
Saponaria officinalis 57
Saponariæ albæ (Hungariçae) radix 57
Saponariæ rubræ herba 57
Saponariæ rubræ radix 57
sárga kövirózsa 79
sárga nőszírom 263
sarkantyúkafélék 115
Satureja hortensis 219
Satureja montana 219
Saturejæ herba 219
Scopolia carniolica 181
Scopoliae rhizoma 181
Scrophulariaceae család 191, 193, 195
Secale cereale 279
Sedi herba 79
Sedi magni 79
sédkender 225
Sedum acre 79
Sempervivi tectori herba 79
Sempervivum hirta 79
Sempervivum tectorum 79
Serpylli herba 221
Sesami oleum raffinatum 199
Sesamum indicum 199
Sideritidis herba 207
Silybi (Cardui) mariani fructus 253
Silybum eburneum 253
Silybum marianum 253
Sinapis albæ farina et oleum 137
Sinapis albæ semen 137
Sinapis junçeae semen 137
Sinapis nigrae semen 137
Sinapis nigrae semen, oleum et farina 137
Sinapsis alba 137
Soiæ oleum raffinatum 97
Sojæ semen 97
Solanaceae család 177, 179, 181, 185
Solani laciniati fructus 183
Solani laciniati herba 183
Solani laciniati summitas 183
Solanum aviculare 183
Solanum dulcamara 185
Solanum laciniatum 183
Solanum lycopersicum 183
Solanum melongena 185
Solanum nigrum 185
Solanum tuberosum 183
Solidaginis herba 227
Solidaginis virgaureae herba 227
Solidago canadensis 227
Solidago gigantea 227
Solidago gigantea var. serotina 227
Solidago virga aurea 227
Sophora japonica 95
Sophoræ japonicæ flos 95
Sophoræ japonicæ inflorescentia 95
sóska 63
sós-kaborbolya 45
sós-kaborbolya gyökér 45
sós-kaborbolya-termés 45
sós-kafa 45
sós-kafafélék 45
sörárpa 281
spárpa 267
spárgafélék 267
Spermatophyta törzs 21, 31, 34, 52, 64, 74, 130, 156, 172, 222, 258
Spireae (Filipendulae) herba seu flos 89
Stachys annua 207
Stachys officinalis 207
Stachys recta 207
stájer olajtök 135
Stellaria media 59
Stellariæ herba 59
Stoehados citrini anthodium 225
Stramonii folium 179
Stramonii pulvis normatus 179
Stramonii semen 179
sugár kankalin 155
sugártalan székfű 237
Symphyti rhizoma et radix 187
Symphytum officinale 187
Syrupus mororum 149
- Sz**
szafló 253
szagos müge 165
szaleprnyák 277
szappanfű 57
szarkalábvirág 43
szártalan bábakalács 249
szártalan kankalin 155
szederlevél 85
szegfűfélék 55, 57, 59
széles levelű levendula 215
széleslevelű salamonpecsét 265
szelídgesztenye 67
szelídgesztenye-level 67
szentendrei rózsa 81
szezám 199
sziki cickafark 241
szilvafélék 93
szója 97
szömörcefélék 111
szőrös nyír 71

szöszös ökörfarkkóró 191
 szöszös pipitér 239
 szúnyoglábú bibircsvirág 277
 szurokfű 219
 szúrós gyöngyajak 205
 szúrós szerbtövis 229
 szürke repcsény 139

T

Tagetei anthodium 235
 Tagetei flos 235
 Tagetei herba 235
 Tagetei radix 235
Tagetes erecta 235
Tagetes gladiifera 235
Tagetes minuta 235
Tagetes patula 235
Tagetes signata 235
Tagetes tenuifolia 235
 takarmányárpa 281
 Tanacet (Chrysanthemi) parthenii 243
 Tanacet (Chrysanthemi) parthenii anthodium 243
 Tanacet anthodium (fiores) 243
 Tanacet folium 243
 Tanacetum (Pyrethrum) cinerariifolium 243
Tanacetum parthenium 243
Tanacetum vulgare 243
 tarackbúza 283
 Taraxaci folium 257
 Taraxaci herba cum radice 257
 Taraxaci radix 257
Taraxacum officinale 257
 tarka nőszirm 275
 tárkony 245
 tarlóvirág 207
 tatárka 61
 tátogatófélék 191, 193, 195
 tavaszi hérics 41
 tavaszi kankalin 155
 Taxaceae család 29
Taxus baccata 29
Taxus baccatae cortex et lignum 29
Taxus baccatae frondus 29
Taxus brevifolia 29
 tejltó galaj 165
 télizöldfélék 167
 tengeri 281
 tenyeres rebarbara 63
 Terebenthinae veneta 23
 termesztett kender 151
Thuja occidentalis 27
Thuja orientalis 27
 Thujae summitas 27
 Thymi aetheroleum 221
 Thymi herba 221
 Thymi vulgaris herba 221
Thymus serpyllum 221
Thymus vulgaris 221
Tilia argentea 143
Tilia cordata 143
Tilia platyphyllos 143
Tilia tomentosa 143

Tiliaceae család 143
 Tiliae argenteae flos 143
 Tiliae flos 143
 Tiliae inflorescentia 143
 tiszafa 29
 tiszafafélék 29
 tobozos nyitvatermők 21
 tojásgyümölcs 185
 torzsás szömörce 111
 tökfélék 135
 tölgyfakéreg 69
 tömött lórom 63
 török mogyoró 73
 törpe bársonyvirág 235
 törpe keltike 51
 törpe mandula 93
 törpefenyő 25
 tövises iglice 97
 Trifolii fibrini (Menyanthis) folium 169
Trigonella foenum-graecum 101
 Trigonellae foeni graeci semen 101
 Trioni herba 147
Triticum aestivum 279
 Tropaeolaceae család 115
 Tropaeoli herba 115
Tropaeolum majus 115
Tussilago farfara 247

Ty

tyúkhúr 59

U

ujjas keltike 51
 Umbelliferae család 119-129
Urtica dioica 149
Urtica dioica ad praeparationes homoeopathicas 149
Urtica urens 149
 Urticaceae család 149
 Urticae folium 149
 Urticae herba 149
 Urticae radix 149
 útifűfélék 197

Ü

üstökös pacsirtafű 115

V

Vaccinium myrtillus 163
Vaccinium vitis-idaea 163
 vad pórsáfrány 253
 vadgesztenye 113
 vadgesztenyefélék 113
Valeriana collina 159
Valeriana exaltata 159
Valeriana officinalis 159
Valeriana officinalis ssp. collina 159
Valeriana officinalis ssp. officinalis 159
Valeriana officinalis ssp. sambucifolia 159
Valeriana sambucifolia 159
 Valerianae rhizoma et radix 159
 valódi (francia) levendula 215
Vanilla planifolia 277

Vanilla fragans 277
varjúhájfélék 79
varjúhájfű 79
varjúmák 147
varjúötövis benge 117
vasfű(verbéna)félék 199
vatta 143
védett növények 313
velencei terpentín 23
Veratri rhizoma et radix 273
Veratrum album 273
Veratrum album ssp. *lobelianum* 273
Veratrum nigrum 273
Verbasci flos 191
Verbasci flos cum/sine calycibus 191
Verbascum austriacum 191
Verbascum nigrum 191
Verbascum phlomooides 191
Verbascum thapsus 191
Verbena officinalis 201
Verbena supina 201
Verbena x hybrida 201
Verbenaceae család 199
Verbenae (Columbariae) herba 201
vérehulló fecskefű 45
Veronica chamaedrys 193
Veronica officinalis 193
Veronicae chamaedrys herba 193
Veronicae officinalis herba 193
vérontófű 83
vesszős füzény 109
veteménybab 97
Viburni opuli cortex 161
Viburnum opulus 161
vidrafűfélék 169
vidrafű 169
Vinca herbacea 167
Vinca major 167
Vinca minor 167

Viola arvensis 133
Viola odorata 133
Viola tricolor 133
Violaceae család 133
Violae herba cum floris 133
Violae odoratae flos 133
Violae odoratae folium 133
Violae odoratae rhizoma et radix 133
Violae tricoloris herba 133
virágos kőrís 171
Virgae aureae herba 227
Visci stipes et folium 117
Viscum album 117
Vitex agnus-castus 199
Vitex negundo 199
Vitex trifoliata 199
vitéz kosbor 277
vitézvirág 277
vízi peszérce 213
vörös acsalapu 247
vörös áfonya 163
vörös szarumák 47
vörösfenyő kéreg és fa 23

X

Xanthium italicum 229
Xanthium spinosum 229
Xanthium strumarium 229

Y

Yucca filamentosa 269

Z

zamatós turbolya 129
zászpafélék 273
Zea mays 281
Zingiber officinale 89
zsurlófélék 17
zsurlófű 17